

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК КАТАЛІЗАТОР ЗМІН У СТРАТЕГІЧНОМУ БІЗНЕС-ПЛАНУВАННІ В УМОВАХ ВИСОКОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

Орлова Наталія Володимирівна

кандидат економічних наук,

доцент кафедри економіки та підприємництва,

Одеський національний університет імені І.І. Мечникова

Цифровізація сьогодні стала не просто трендом, а вимогою часу для підприємницьких структур, особливо в умовах високої конкуренції та нестабільного середовища. Зміни в зовнішньому середовищі, викликані пандемією, повномасштабною війною та економічною турбулентністю, змусили підприємства переосмислити стратегії виживання й розвитку. Сьогодні цифрові технології – це ключ до гнучкого, адаптивного та ефективного стратегічного бізнес-планування. Особливу актуальність це набуває для українських компаній, які в процесі післявоєнної розбудови повинні будуть адаптувати традиційні моделі стратегічного бізнес-планування до принципових нових економічних вимог для досягнення стійкої переваги.

Компанії, які діють у висококонкурентних галузях, змушені швидко адаптувати свої бізнес-моделі, щоб зберегти гнучкість, інноваційність та конкурентоспроможність. Цифрові рішення суттєво змінюють підхід до стратегічного планування – від збору та аналізу даних до розробки прогнозів і моделювання сценаріїв розвитку.

Цифрова трансформація є комплексним і багатоаспектним явищем, яке можна аналізувати з кількох точок зору. З технічної сторони – це впровадження новітніх інформаційних технологій; з боку стратегії – це включення цифрових інструментів у загальну систему управління компанією; з позиції соціальної перспективи – це вивчення впливу цифровізації на суспільні процеси та взаємодії. Для успішної реалізації цього трансформаційного процесу потрібен комплексний підхід, який об'єднує технологічні інновації, стратегічне планування та врахує соціальні аспекти.

Кожна галузь економіки відіграє важливу роль у формуванні добробуту держави та суспільства. Уряд України визначив пріоритетні, висококонкурентні сектори, які мають значний потенціал для подальшого розвитку та приваблюють інвесторів. До них належать: енергетика, аграрно-продовольчий комплекс, транспорт і логістика, критична інфраструктура, інформаційні технології та машинобудування [1].

Цифрові технології докорінно трансформують конкурентні галузі, забезпечуючи вищу ефективність, скорочення витрат і збільшення продуктивності. Їхні переваги проявляються у ключових секторах наступним чином [2]:

1. Аналітика великих даних, розподілені системи, цифрові двійники – аналіз масивів даних дозволяє прогнозувати урожай, ефективніше використовувати ресурси (воду, добрива), а також враховувати погодні зміни. У фінансовому секторі такі інструменти використовуються для передбачення ринкових тенденцій, управління ризиками та виявлення шахрайських дій.

2. Точне землеробство, прогнозування, автоматизація та роботизація – сільськогосподарські підприємства використовують цифрові інструменти для моніторингу стану ґрунту та погоди, що сприяє прийняттю обґрунтованих рішень. Використання дронів та автоматичних обприскувачів дозволяє зменшити витрати ресурсів і підвищити врожайність. Роботизовані машини з GPS-навігацією забезпечують більш точну обробку полів.

3. Автоматизоване управління логістикою, аналітика даних, автономний транспорт – впровадження безпілотних транспортних засобів, дронів і автономних кораблів дозволяє оптимізувати логістичні ланцюги, скоротити витрати на персонал і пришвидшити доставку. Аналітика допомагає прораховувати оптимальні маршрути, передбачати затори та оцінювати попит на перевезення.

4. Кібербезпека, цифрові двійники, Інтернет речей (IoT) та системи моніторингу – завдяки автоматичному контролю кіберзагроз підвищується безпека IT-середовища. Системи трекінгу вантажів у режимі реального часу й моніторинг технічного стану транспорту покращують прозорість та ефективність операцій.

5. Хмарні обчислення, штучний інтелект, машинне навчання, RPA (роботизована автоматизація процесів) – хмарні сервіси забезпечують легкий доступ до навчальних платформ. Штучний інтелект допомагає лікарям завдяки автоматичному аналізу медичних зображень, що прискорює процес діагностики.

6. Цифрові двійники, 3D-моделювання, IoT, предиктивне обслуговування та автоматизоване виробництво – дають змогу точно моделювати інфраструктурні проекти, враховуючи вплив навколишнього середовища та раціонально використовуючи ресурси на етапі будівництва.

Сьогодні одна з провідних компаній України Компанія Kernel активно впроваджує цифрові технології в свою стратегію, трансформуючи агробізнес у високотехнологічну екосистему. Це дозволяє підвищити ефективність, зменшити витрати та забезпечити конкурентоспроможність на глобальному ринку.

Так, в сфері цифрової трансформації агровиробництва, компанія Kernel створила власну цифрову платформу, яка об'єднує всі етапи агровиробництва – від аналізу ґрунтів до логістики. Це дозволяє приймати обґрунтовані рішення на основі даних та оптимізувати процеси. Власна система управління господарством включає модулі для планування, контролю та аналітики, а також мобільні додатки для агрономів, що забезпечує ефективний облік та моніторинг. А цифровий «паспорт поля» об'єднує дані про вегетаційні індекси, погодні умови, звіти з оглядів та іншу інформацію, що дозволяє здійснювати глибоку просторову аналітику та приймати точні агрономічні рішення.

Компанія широко використовує інновації на основі штучного інтелекту та Big Data. Для прогнозування врожайності Kernel розробила алгоритми, які аналізують супутникові знімки, погодні умови та історичні дані для точного прогнозування врожайності, що дозволяє ефективно планувати логістику та реалізацію продукції. Застосування комп'ютерного зору дозволяє автоматично визначати кількість зерен у качанах кукурудзи або насіння у кошиках соняшника за фотографіями, що значно економить час агрономів.

Цифрові технології активно використовуються для цифровізації логістики та управління ресурсами. Так, проєкт TransitHub дозволяє оптимізувати транспортні маршрути та управляти логістичними процесами, забезпечуючи надійне постачання продукції навіть в умовах війни. Завдяки інтелектуальному управлінню чергами забезпечується онлайн-доступ до інформації про плановані поставки, що дозволяє ефективно керувати чергами при доставці продукції на заводи або в порти.

Цифрова трансформація типова і для сфери корпоративного навчання через E-learning платформи. А завдяки реалізації безстрокового проєкту Open Agribusiness компанія впроваджує культуру партнерства між його учасниками, забезпечуючи використання найкращих практик на своїх полях та сприяючи розвитку агроіндустрії України в цілому, демонструючи приклад успішної цифрової трансформації.

Цифрові технології виступають потужним каталізатором змін у стратегічному плануванні, особливо в умовах високої конкуренції. Вони забезпечують гнучкість, оперативність ухвалення рішень, точнішу аналітику й можливість швидкої адаптації до змін ринку. Використання цифрових інструментів дозволяє компаніям ефективніше прогнозувати ризики, оптимізувати ресурси та створювати інноваційні бізнес-моделі, що підвищує їхню конкурентоспроможність у динамічному середовищі.

Список використаних джерел:

1. Кучмієва Т. С. Вплив цифрових технологій на сучасне суспільство: трансформаційні аспекти. *Modern Economics*. 2023. № 41 (2023). С. 67–72. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V41\(2023\)-10](https://doi.org/10.31521/modecon.V41(2023)-10)
2. Орлова, Н. В., Беспалюк, Х. М., Томах, В. В. (2024). Вплив цифрових технологій на стратегії бізнес-планування для фірм у висококонкурентних галузях. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, (12). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14244543>